

Länsstyrelsen
Värmland

YTTRANDE

Datum
2021-10-26

Länsstyrelsens dnr
851-6462-2021

Sida
1 (6)

Justitiedepartementet
103 33 STOCKHOLM

ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.mig@regeringskansliet.se

Ändrade regler i medborgarskapslagen (SOU 2021:54)

(dnr Ju2021/02593)

Länsstyrelsen Värmland yttrar sig över slutbetänkandet: Ändrade regler i medborgarskapslagen, SOU 2021:54.

Ställningstagande

Länsstyrelsen Värmland (fortsättningsvis Länsstyrelsen) tillstyrker delar av slutbetänkandet. Närmare bestämt: införandet av särskilda villkor till skydd för barns medborgarskap, medborgarskap genom anmälan för den som fyllt 18 år men inte 21 år, samt förslaget om Migrationsverket som den enda handläggande myndigheten för alla medborgarskapsärenden.

De huvudsakliga skälen till Länsstyrelsens tillstyrkande är att förslagen dels bedöms att stärka barnet som egen rättighetsbärare genom att stärka barns möjligheter till svenskt medborgarskap. Dels bedöms förslagen att stärka rättssäkerheten och förbättrad likvärdighet i bedömningar och ärendehantering av medborgarskapsärenden.

Länsstyrelsen anser till skillnad mot utredningen att det bör införas ett system med automatiskt förvärv av medborgarskap för statslösa barn födda i Sverige oberoende av föräldrarnas medborgarskap och asylstatus.

Avgränsning

I yttrandet har Länsstyrelsen tagit utgångspunkt i vad de framförda förslagen kan medföra för konsekvenser för den enskilde individen med särskilt beaktande av mänskliga rättigheter i allmänhet och barns rättigheter i synnerhet. Främst utifrån Länsstyrelsens uppdrag inom integrationsområdet och vad förslagen kan få för konsekvenser primärt för de målgrupper som

omfattas av Länsstyrelsens integrationsuppdrag, men också vad förslagen kan medföra för integration generellt.

Med anledning av ovan beskrivna utgångspunkter framförs inte några ställningstaganden till förslag i slutbetänkandet som faller utanför avgränsningen. I kommande avsnitt följer en beskrivning av skälen till Länsstyrelsens ställningstagande samt framförande av synpunkter.

4 Åtgärder för att begränsa förekomsten av statslöshet

4.4.4 Bör det införas ett system med automatiska förvärv?

Länsstyrelsen delar inte utredningens bedömning om att det *inte* bör införas ett system med förvärv av medborgarskap för statslösa barn födda i Sverige. Länsstyrelsen anser att bedömningen står i strid med utredningens bedömning om att bestämmelser om automatiskt förvärv kan bidra till att minska förekomsten av statslöshet (4.4.1, s. 82). Likväl som bedömningen inrymmer en motsättning där utredningen i konsekvensanalysen för den enskilda å den ena sidan lyfter fram att förslaget ligger i linje med artikel 7 i barnkonventionen om att barn från födseln ska ha rätt till ett medborgarskap (15.4.6, s. 365). Å den andra sidan föreslås införandet av ett villkor om att en förälder ska ha uppehållstillstånd för att barnet automatiskt ska förvärva medborgarskap vid födseln. Ett krav som dessutom inte tillfullo uppfyller de nationella konventioner och som Sverige har att följa (15.4.7, s. 365).

Länsstyrelsen anser till skillnad mot utredningen att det bör införas ett system med automatiskt förvärv av medborgarskap för statslösa barn födda i Sverige oberoende av föräldrarnas medborgarskap och asylstatus. Länsstyrelsen invänder således mot utredningens bedömning att införa ett villkor om att en förälder bör ha permanent uppehållstillstånd (och hemvist) i Sverige *om* ett system med automatiska förvärv, trots utredningens ställningstagande, skulle införas (4.4.2, s.85).

Det huvudsakliga skälet till Länsstyrelsens ställningstagande är att det är av stor vikt att ytterligare stärka barns ställning som egna rättighetsbärare. Mot bakgrund av det anser Länsstyrelsen att regeringen även borde överväga andra lagmässiga åtgärder för att motverka såväl statslöshet hos barn födda i Sverige som att stärka barn och ungas möjligheter att bli svenska medborgare, likt utredningens förslag i avsnitt 4.5 och kapitel 11.

4.5 Medborgarskap genom anmälan för den som har fyllt 18 år men inte 21 år

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget utifrån utredningens syfte om att anpassa lagstiftningen i linje med Sveriges konventionsrättsliga åtaganden, liksom att

kravet om hemvist för unga statslösa som anmäler om svenskt medborgarskap ska vara likvärdigt oavhängigt den unges ålder. Ytterligare ett skäl till Länsstyrelsens tillstyrkande är att förslaget ligger i linje med 2020 års införande av konventionen om barnets rättigheter i svensk lagstiftning.

8 En handläggande myndighet

8.3 En handläggande myndighet för alla medborgarskapsärenden

Länsstyrelsen anser att utredningens argument för och skäl till förslaget om att samla all hantering av medborgarskapsärenden hos Migrationsverket är väl grundade. I synnerhet bedömningen att förslaget skulle bidra till att öka rättssäkerheten och en likvärdig hantering och bedömning av ärenden. Länsstyrelsen tillstyrker därav slutbetänkandets förslag. I sammanhanget vill dock Länsstyrelsen poängtera att Länsstyrelserna besitter kompetens att utföra kontroll av hederligt levnadssätt, då det redan görs i andra ärendeslag.

11 Befrielse från svenskt medborgarskap

11.3.2 Bestämmelserna ska utökas med särskilda villkor till skydd för barns medborgarskap

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om att medborgarskapslagen ska utökas med villkor för att säkerställa att barns befrielse från svenskt medborgarskap inte får stå i strid med barnets bästa genom att införa ett krav på samtycke för barn som fyllt tolv år, likväl som att åsikter hos barn under 12 år ska beaktas i bedömningen om barnets bästa utifrån barnets ålder och mognad. Skälet till Länsstyrelsens tillstyrkande överensstämmer med utredningens syfte med förslaget om att skydda den som hotas eller tvingas att fransäga sig sitt svenska medborgarskap mot sin vilja. Mot bakgrund av Länsstyrelsens erfarenheter av såväl barn och ungas som vuxnas utsatthet för hedersrelaterat våld och förtyck är det särskilt positivt att förslaget ska omfatta både den som har hemvist i Sverige och den som har hemvist utomlands.

Medborgarskapets betydelse vid utsatthet för hedersrelaterad brottslighet utanför landet gränser

I sammanhanget vill Länsstyrelsen anföra medborgarskapets betydelse för såväl svenska medborgare som för individer med hemvist i Sverige men som saknar svenskt medborgarskap, i händelse av att de blir vilseledda eller förda utomlands mot sin vilja. För individer utan svenskt medborgarskap, som utsätts för hedersrelaterad brottslighet utanför landets gränser, innebär

avsaknaden av svenskt medborgarskap en rättsförlust då de inte har samma rättigheter till stöd från svenska myndigheter. Länsstyrelsen erfar att svenska myndigheters befogenheter och handlingsutrymme att agera inskränks även för individer som har svenskt medborgarskap, men som också är medborgare i det land dit de förts. Denna problematik framförde Länsstyrelsen även i yttrandet till delbetänkandet: *Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap*, SOU 2021:2¹. Länsstyrelsen finner dock anledning att återigen påtala denna aspekt av medborgarskapets betydelse och dess brister gällande individens rättigheter och statens skyldigheter. Men också i hänseende av förslag som begränsar individers möjligheter att få svenskt medborgarskap framförda både i den här utredningen och i delbetänkandet.

11.4.2 Befrielse kan vägras om ansökan inte görs av fri vilja

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag om utökande möjligheter för berörda myndigheter att avslå en ansökan om befrielse från medborgarskap om det föreligger ett antagande att ansökan inte görs av fri vilja. Skälet till att Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget är att det överensstämmer med Länsstyrelsen erfarenheter rörande behovet av att stärka barn och vuxnas rättigheter till svenskt medborgarskap utifrån en hederskontext.

Som ytterligare en åtgärd i bedömningen om och säkerställandet av att personer som vill avsäga sig sitt medborgarskap gör det av fri vilja anser Länsstyrelsen att det borde införas ett krav på ett fysiskt och individuellt möte (utan anhöriga eller andra personer som kan påverka den sökandes utsagor) för personer som ansöker om befrielse från sitt svenska medborgarskap.

11.5.2 Återkallelse av beslut om befrielse

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om möjligheten att återkalla ett tidigare bifallsbeslut om befrielse från svenskt medborgarskap om det finns anledning att tro att den sökande lämnat in sin ansökan mot sin vilja, under exempelvis hot eller under tvång. Skälen till tillstyrkandet är desamma som i ovan förslag, 11.4.2.

Enligt Länsstyrelsens mening borde förslaget gälla för våldsutsatta generellt och grunda sig på utsatthet för våld. Detta med anledning av att kvinnor med utländsk härkomst likväl kan vara utsatta för våld i nära relation och inte hedersrelaterat våld specifikt.

---

¹ Ju2021/00115, Länsstyrelsen Värmland, dnr 851-2887-2021.

Länsstyrelsen föreslår informationsinsatser om medborgarskapslagen

Utöver ovan framförda synpunkter (avsnitt 11.3.2, 11.4.2 och 11.5.2) vill Länsstyrelsen understryka vikten av att informera asylsökande, personer med uppehållstillstånd i Sverige och den som beviljats svenskt medborgarskap om den gängse medborgarskapslagstiftningen.

Informationen bör framföras både muntligen och skriftligen med särskilt fokus på barns rättigheter i relation till hur lagstiftningen reglerar föräldrarnas ansvar kontra barnet som rättighetsbärande individ. I det avseendet bör man även rikta informationen till far- och morföräldrar för att nå ut med informationen i flera generationsled. Därutöver bör informationen beakta jämställdhet och kvinnors rättigheter specifikt och att tillse att informationen adresseras till kvinnor direkt och inte via hennes make eller annan manlig anhörig. Detta för att säkerställa att kvinnor får vetskap om de rättigheter som följer med det svenska medborgarskapet och vilka konsekvenser avsaknad av svenskt medborgarskap kan få för kvinnan men också för hennes eventuella barn.

15 Konsekvensanalys

15.2.3 Företag och enskilda

Länsstyrelsen anser att finansieringen av föreslagna förändringar enbart bör göras med statliga medel och inte med avgiftsbeläggandet av individer i enlighet med förslaget att höja avgifterna för anmälan av medborgarskap med 300 kronor, samt genom att införa en avgift av förvärv av medborgarskap.

15.4 Övriga konsekvenser

15.4.1 Jämställdhet och integration

Gällande utredningens bedömning om att minskade möjligheter att förvärva svenskt medborgarskap kan leda till segregation anser Länsstyrelsen att den aspekten bör beaktas i ett vidare perspektiv med en mer djupgående konsekvensanalys på samhälls- respektive individnivå. I delbetänkandet *Krav på kunskaper i svenska och samhällskunskap för svenskt medborgarskap*, SOU 2021:2 framhålls medborgarskapets betydelse för integration och individers delaktighet i samhället. Redovisningen av forskningsresultatet i delbetänkandet visar att högt ställda krav på språkkunskaper leder till exkludering och diskriminering, vilket riskerar att leda till segregation (SOU 2021:2, 16.4.2, s. 392). Länsstyrelsen menar att införande av villkor och krav som begränsar individers möjligheter att få svenskt medborgarskap får konsekvenser inte endast för de individer som exkluderas utan också för samhället i stort.

Beträffande jämställdhet hänvisar Länsstyrelsen till förslaget om särskilda informationsinsatser för att förmedla kunskap om medborgarskapslagen (se underrubrik i avsnitt 11.5.2).

15.5 Förslag till finansiering av förslagen

Länsstyrelsen har inga invändningar mot utredningens förslag om att finansieringen av ändringarna i medborgarskapslagen primärt ska göras genom att medel tillförs berörda utgiftsområden (3, 4, 8). Däremot motsäger sig Länsstyrelsen förslaget om att delar av genomförandet ska finansieras med avgifterna för anmälningsärenden (se synpunkter i avsnitt 15.2.3).

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Georg Andrén med integrationsutvecklare Maria Ekholm som föredragande. I den slutliga handläggningen har också enhetschef Marcus Wihk, verksamhetschef Bengt Falemo och länsråd Johan Blom medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.